

**Een archeologisch inventariserend
veldonderzoek (IVO) door middel van
bureau-onderzoek en grondboringen aan
de Oranjeweeshuisstraat te Huizen,
gemeente Huizen (N.-H.)**

H. Buitenhuis

ARC-Rapporten 2005-39

Groningen
20 april 2005
ISSN 1574-6887

Afbeelding 1 De ligging van het onderzoeksgebied.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding van het onderzoek

Naar aanleiding van het voornemen appartementen te bouwen op een terrein tussen de Oranjeweeshuisstraat en de Havenstraat in de gemeente Huizen, heeft de bouwmaatschappij Vreeswijk en Koebrugge BV aan Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) opdracht gegeven tot het uitvoeren van een inventariserend archeologisch onderzoek (IVO). Dit onderzoek heeft de vorm van een bureauonderzoek naar bekende archeologische gegevens die aan het terrein kunnen worden gekoppeld, en aan bodemonderzoek door middel van grondboringen. Het veldonderzoek heeft plaatsgevonden op 8 april 2005 en is uitgevoerd door dr. H. Buienhuis en dr. G.J. de Roller.

1.2 Ligging van het onderzoeksgebied

Het onderzoeksterrein is gelegen op de hoek van de Oranjeweeshuisstraat en de Havenstraat in de gemeente Huizen (afb. 1 en afb. 2). Het terrein is bijna volledig bezet door bebouwing met daaromheen een smalle strook harde bestrating. Slechts in het centrum van het complex was een klein terrein waar de bodem kon worden onderzocht.

1.3 Objectgegevens

ARC-Projectcode	2005/062
Provincie	Noord-Holland
Gemeente	Huizen
Plaats	Huizen
Toponiem	Oranjeweeshuisstraat
Kaartblad	26W
Coördinaten	144.504/478.954
Type object	Bebouwd terrein
Type bodem	opgebrachte stort op zandgrond
Geomorfologie	stuwwal

1.4 Doel van het onderzoek

Het doel van het onderzoek wordt verwoord in de volgende vragen:

- 1 *Wat is de bodemopbouw van het terrein en in welke mate is deze verstoord?*
- 2 *Zijn er archeologische indicatoren op het terrein en hoe kunnen deze worden geduid?*

1.5 Werkwijze

Om de doelstelling te kunnen verwezenlijken zijn op het onderzoeksterrein in totaal twee boringen gezet ten behoeve van de archeologie (zie bijlage 1). Deze boringen zijn gezet op het centrale deel van het terrein waar de bodem toegankelijk was (afb. 3).

De boorkernen zijn zorgvuldig uitgelegd, waarbij de opeenvolgende bodemlagen precies konden worden beschreven en opgemeten. Vervolgens is de bodemopbouw per boring beschreven en is er gelet op de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals aardewerkfragmenten, houtskool, fosfaatvlekken, vuursteen, natuursteen, verbrand leem en bot.

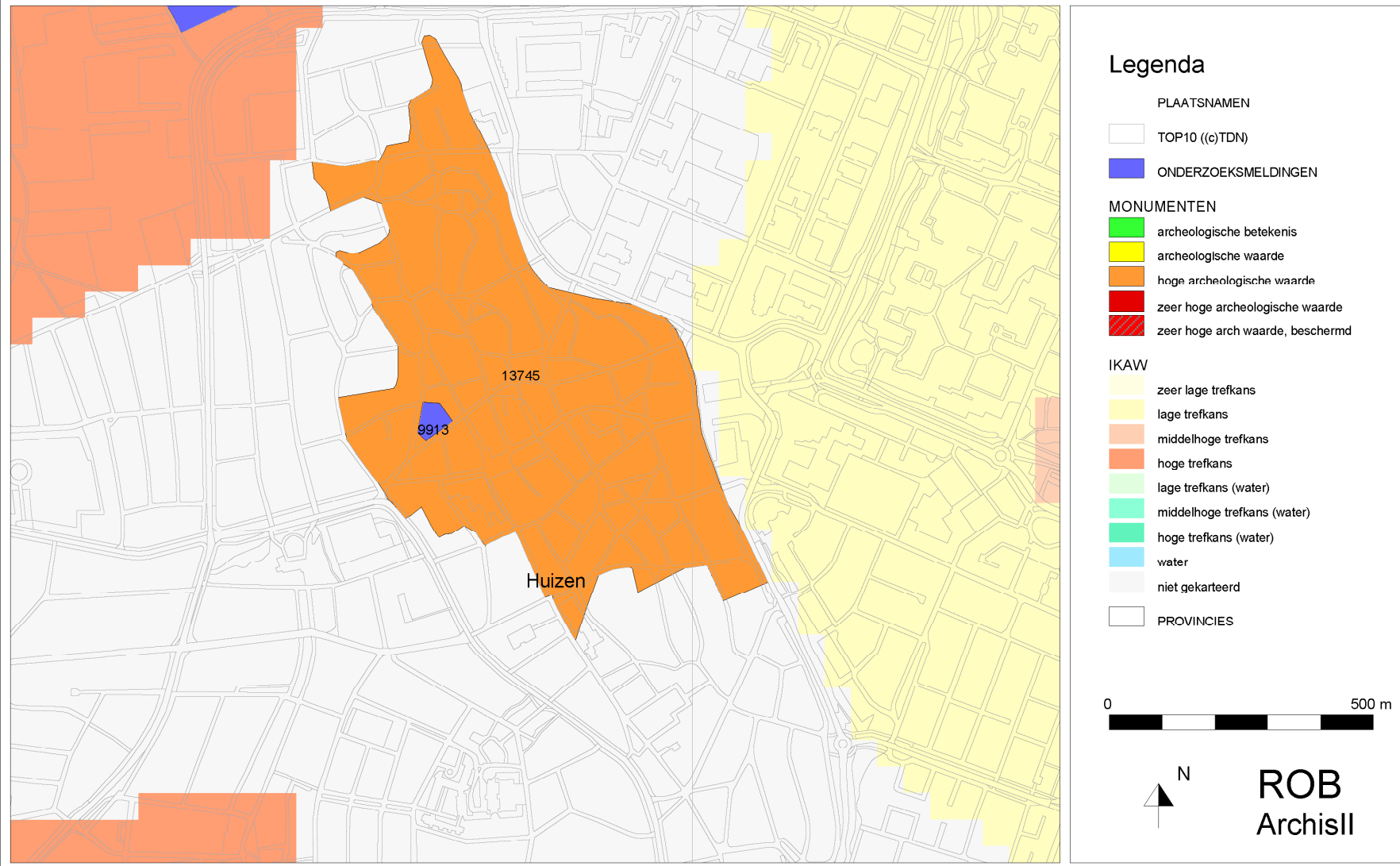
Voor het boren is gebruik gemaakt van een verlengbare edelmanboor met een diameter van 10 cm. Er is geen oppervlaktekartering uitgevoerd omdat het grootste deel van het terrein door gebouwen was bezet.

2 Resultaten

2.1 Bureau-onderzoek en geo-archeologische context

Huizen is ontstaan als een boerengemeenschap ten behoeve van de ontwikkeling van de woeste (heide en bos) gronden. Dit gebeurde vermoedelijk in de 10e eeuw n. Chr. Het huidige dorp is gelegen op een stuwwal, die in de één na laatste ijstijd, 150.000 jaar geleden, is gevormd. Al in de prehistorie heeft zich bewoning bevonden op de hooggelegen, zandige stuwwal. Dit wordt geïllustreerd door nederzettingsresten van de *Hilversum*-cultuur uit de Midden-Bronstijd (1575–1100 v. Chr.) en grafheuvels uit de Bronstijd.

14-04-2005

Afbeelding 2 Ligging van het onderzoeksterrein (onderzoeksmeldingsnr. 9913) op de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden met de nabijgelegen archeologische monumenten. Bron: Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek/Archis II, 14 april 2005.

De archeologische verwachting van het onderzoeksterrein is volgens de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW 2e generatie) hoog (zie afb. 2). Het archeologisch monument (amk.nr. 13745) wordt gevormd door de oude dorpskern van Huizen waarvan de begrenzing is bepaald op grond van de historische kaart uit 1849–1859, schaal 1:25.000.¹ Er zijn echter geen archeologische waarnemingen gedaan. Ook van het huidige terrein zijn geen archeologische waarnemingen bekend.

Het Gooigebied, waartoe Huizen behoort, is gevormd in de derde ijstijd als een stuwwallengebied. De bodem wordt gevormd door zandige afzettingen. Omdat de huidige dorpskern al langdurig is bewoond, zijn er geen geomorfologische of bodemkundige gegevens voor het onderzoeksterrein. Van de Bodemkaart van Nederland valt echter af te leiden, dat de bodem zal zijn gevormd door grofzandige, hoge zwarte enkeerdgrond of door moderpodzolgronden.²

2.2 Bodemopbouw

In bijlage 1 is de bodemopbouw in de twee boringen beschreven. In boring 1 is tot een diepte van 180 cm beneden maaiveld geboord. In de bodem is baksteenpuin, glas en fragmenten recent aardewerk aangetroffen. Het einde van de boring werd bereikt doordat er op puin werd gestuit. In boring 2 is tot een diepte van 120 cm beneden maaiveld recente baksteen, glas en aardewerkfragmenten aangetroffen. Daaronder bevindt zich een laag van 20 cm lichtgrijs zand op een bodempakket met restanten van zachte, rode baksteen. Op een diepte van 150 cm ligt dit verstoorde pakket op het natuurlijk zand van de Gooise Stuwwal. De overgang van het zand naar de bovenliggende stortlaag is scherp en er is geen bodemvorming in het natuurlijke zand waargenomen.

2.3 Vondsten

Tijdens het archeologische onderzoek is een aantal vondsten in de boorkernen aangetroffen (zie bijlage 1). Het betreft resten van recente baksteen, glas en aardewerk. Alleen in boring 2 zijn resten van zachte rode baksteen gevonden die ouder (Middeleeuwen tot Nieuwe Tijd) kunnen zijn.

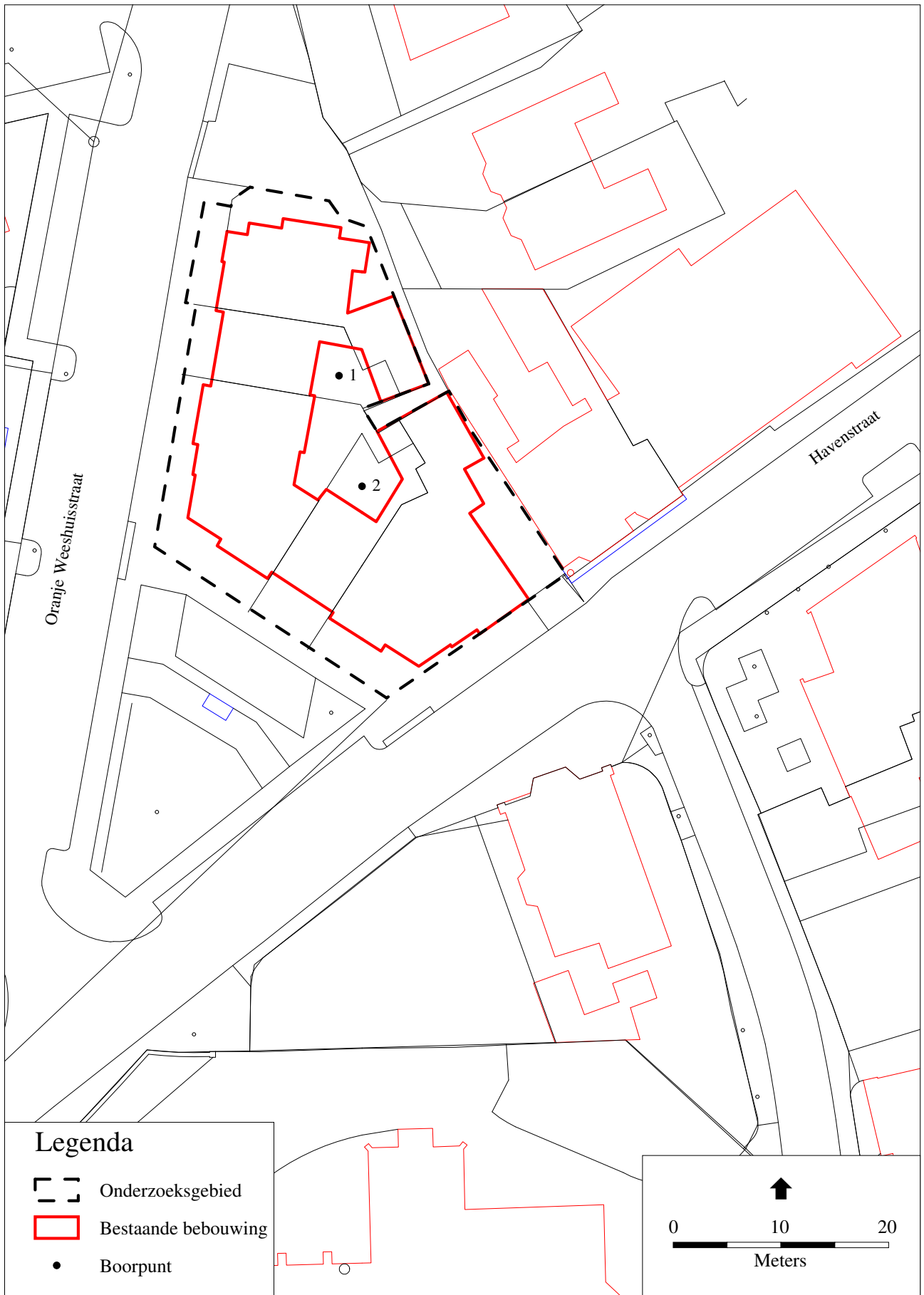
3 Conclusies

Uit het bureau- en bodemonderzoek van het terrein, voor zo ver dit mogelijk is geweest, laat zien, dat zich hier op de natuurlijke bodem een minstens 150 cm dikke stortlaag bevindt. Op het zand van de stuwwal is baksteen gevonden, dat mogelijk dateert uit de Middeleeuwen tot Nieuwe Tijd. Dit zou stortmateriaal of funderingsresten kunnen zijn van vroegere bebouwing die is afgebroken om plaats te maken voor nieuwere bebouwing. Daarop bevindt zich een pakket met stortmateriaal van recentere datum. Het is waarschijnlijk dat dit materiaal afkomstig is van de afbraak

---

¹Bron: ARCHIS II.

²Kaartblad 26 west, schaal 1:50.000.

Afbeelding 3 Boorpunten op het onderzoeksterrein. Kaart: B. Schomaker.

van bebouwing voordat de huidige opstallen zijn opgetrokken. Dit heeft plaatsgevonden in de eerste helft van de 20e eeuw. Observatie van de huidige bebouwing geeft aan dat zich onder de opstallen kelders bevinden tot ca. 2 m diep. De voor het onderzoek gestelde vragen kunnen als volgt worden beantwoordt:

- 1 *Wat is de bodemopbouw van het terrein en in welke mate is deze verstoord?*
Voor zover het bodemonderzoek het toelaat, hebben de boringen uitgewezen, dat zich een minstens 150–180 cm dikke stortlaag met resten van recente aard op de het natuurlijke zand bevindt. De huidige bebouwing is tot in het zand ingegraven. Gezien de beperktheid van het bodemonderzoek kan echter niet met zekerheid gesteld worden dat deze bodemopbouw op het resterende terrein hetzelfde is.
- 2 *Zijn er archeologische indicatoren op het terrein en hoe kunnen deze worden geduid?*
Er is een dikke stortlaag met resten uit de Nieuwe Tijd gevonden. In boring 2 is op een diepte 140–150 cm beneden maaiveld zachte baksteen aangetroffen. Het is niet met zekerheid vast te stellen uit welke periode deze afkomstig is. Door de beperkte toegang van het bodemarchief is het ook niet mogelijk vast te stellen of er tussen de funderingen van de huidige opstallen resten van vroegere bebouwing aanwezig is.

4 Aanbeveling

De beperktheid van dit onderzoek belet het trekken van definitieve conclusies. Er is zeker vóór of tijdens het optrekken van de huidige bebouwing een dikke stortlaag op het terrein aangebracht. Doordat het terrein slechts zeer beperkt toegankelijk is, is het echter onmogelijk vast te stellen of zich resten van vroegere bebouwing onder of tussen de huidige opstallen bevinden. Het is daarom zeer aan te bevelen archeologische observaties te verrichten zo gauw als het terrein verder beschikbaar is. Daartoe wordt aangeraden om al tijdens de sloop – van vooral de fundamente van de huidige bebouwing – dit verdere archeologische onderzoek te verrichten.

Bijlage 1 Boorstaten

De afkortingen die in de tabel gebruikt worden:

BV bouwvoor FZ zand G grind

boring 1

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
30	FZ				matig grof zand
90	FZ			lichtgeel	
165	FZ			bruin	zeer veel grind, op 160 cm dakpanfragment, recent glas, einde boring op puin

boring 2

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
20	G				grindlaag
90	BV				stort
120	BV				stort met baksteenpuin en leisteen
140	FZ			lichtgrijs	ophogingszand
150	BV				verstoorde laag met zacht baksteen
220	FZ			geelbruin	onverstoord, natuurlijk grof zand